

**Information till vårdnadshavare om
Söderköpings kommunala förskolors arbete
med språkutveckling gällande enspråkiga och
flerspråkiga barn.**

Inledning

Förskolans arbete med språkutveckling, modersmål, interkulturellt förhållningssätt och samarbete hem och förskola sker utifrån läroplan för förskolan, Lpfö 98/2016. Vill du söka mer kunskap kan du gå in på www.kodknackarna.se där du bland annat hittar filmer om barns språkutveckling. Ytterligare info kan du hitta om du följer länkar som presenteras längre fram i dokumentet.

Alla barns språkutveckling

Enligt Vygotskij finns det inget medfött språk. Barn utvecklar sitt språk i samspel med andra barn och vuxna. Detta innebär att man ser kunskap som något som skapas i samspel, i dialog mellan människor och mellan människan och hennes omvärld. En god språkutveckling är en viktig förutsättning för barnets hela utveckling (*Vygotskij, 2001/1999*).

Språkforskaren Veli Toumelas förklarar följande:

- **Språkutrymme:** det handlar om att man ska fylla utrymmet med så mycket språk som möjligt. Lyssnandet är motorn i barnets språkutveckling och är den första delen i språkutrymmet som kallas "input". Den andra delen är språklig "output" eller utflöde, det talade språket. Ett barn som får komma i kontakt med nya upplevelser som kläs i språk ges förutsättningar för språkutveckling.
- **Språkbruk:** handlar om att man ska använda ett allsidigt, mångsidigt, nyanserat språkbruk när man talar med barnet. Använder pedagogerna ett nyanserat språk lär sig barnet fler ord.
- **Upplevelser:** här hjälper vi barnet att klä sina upplevelser i ord. Genom att skapa nya samtalsämnen fördjupar vi barnets språk.
- **Språknivå:** genom att ligga snäppet ovanför barnets språkliga nivå sker en utmaning.
- **Begriplighet:** komplettera det ni säger med konkret material, tecken eller bilder. Genom att förtydliga blir det lättare för barnet att förstå. (Toumela, föreläsning 2010-02-10).

Flerspråkighet

Det finns också teorier om flerspråkiga barns språkinläring som vi behöver förhålla oss till när vi planerar vår verksamhet. Det är viktigt att barnet får rika möjligheter att höra och att tala språket i fråga. (Axelsson, 2005). Forskaren Colin Baker talar om funktionell flerspråkighet. En majoritet av världens barn växer upp som flerspråkiga. Flerspråkighet är inte dubbel enspråkighet, det innebär inte att man har dubbla fullständiga uppsättningar av begrepp och ordförråd. Flerspråkiga använder sina olika språk i olika språkliga *språkdomäner*. Flerspråkighet innebär att man tämligen obehindrat kan använda fler än ett språk. En god funktionell flerspråkighet ger barnen möjlighet att växla språk då de byter domäner, t.ex. i familjen, på fritiden eller på förskolan. Det är därför av stor vikt att inte isolera arbetet med språket från de sammanhang som är viktiga för barnen. (Baker, 1996).

SPRÅKUTVECKLANDE ARBETSSÄTT

Arbetsättet i Söderköpings förskolor ska vara språk- tanke- och kunskapsutvecklande samt främja barnets olika uttrycksformer.

INTERKULTURELLT FÖRHÅLLNINGSSÄTT

Barn kommer till förskolan från många olika kulturer och miljöer, landsbygd, stad, olika familjeförhållanden och olika språkliga bakgrunder är några exempel på detta. Val av innehåll och arbetsformer i förskolans verksamhet måste ge stöd för barnets kunskapsutveckling i sammanhang som är meningsfulla för barnet. Det är genom att möta språket i meningsfulla, begripliga sammanhang som barnet tar till sig språket. Ett interkulturellt förhållningssätt innebär att förskolan ser alla språk och kulturella perspektiv (kön, ålder, livsmiljö, etnicitet m.fl.) som viktiga.

MODERSMÅL

Modersmål är det eller de språk som barnet först kommer i kontakt med. Man kan ha flera modersmål. Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Förskolan uppdrag är inte att undervisa eller lära barnen sitt modersmål och inte heller att hålla modersmålet levande. Istället ska förskolan bidra till utveckling genom samarbete med hemmet och ett tillåtande förhållningssätt där modersmålet är ett välkommet och integrerat inslag i verksamheten.

SAMARBETE HEM OCH FÖRSKOLA GÄLLANDE FLERSPRÅKIGHET

Att flerspråkiga barns föräldrar har kännedom om förskolans arbetssätt och mål och att de får information om barnets kunskapsutveckling har stor betydelse för deras möjlighet att kunna motivera och stödja sitt barn.

Konkret syns samarbetet mellan hem och förskola genom att:

- Vid inskolning vet pedagogen vilket/vilka modersmål barnet har och har vid behov bokat tolk.
- Pedagogen informerar om fördelarna och betydelsen av att bevara och utveckla modersmålet.
- Förskolan delar ut broschyren "Den svenska förskolan och förskoleklassen för nyanlända" på barnets modersmål i de fall den finns och bedöms kunna vara ett komplement till den muntliga informationen vid inskolningen.
- Vid behov används tolk i kommunikationen med hemmet.
- Föräldrars kunskaper och erfarenheter tas tillvara t.ex. genom att föräldrarna ombeds hjälpa till med ordlistor, välkomstskyltar, lekar, kunskap om högtider mm.

HÄR KAN DU LÄSA MER OCH HITTA MATERIAL

OBS! Flera av sidorna nedan fungerar bäst om man går in via en annan webbläsare än Explorer, t.ex. Google Chrome.

Skolverkets Tema Modersmål – En sida där Skolverket samlat fakta, forskning, tips idéer samt arbetsmaterial och digitala hjälpmedel/verktyg.

<http://modersmal.skolverket.se/sites/svenska/index.php/flersprakighet-i-forskolan/tips/lastips-for-pedagoger/1412-flersprakighet-i-forskolan-projekt>

UR – Här finns en mängd filmer, sagor och inspelningar på över 20 olika språk.

http://www.ur.se/Produkter?typicalagerange=preschool&ur_subject_tree=modersm%C3%A5l+och+minoritetsspr%C3%A5k

Skolappar – här finns recensioner på olika pedagogiska appar och korta beskrivningar på hur de kan användas. Man kan filtrera på ålder, ämne, plattform och pris.

<http://www.skolappar.nu/?s=&t=filter&malgrupp=forskolan&amne=ml&plattform=ipa d&betyg=&maxpris=>

Flerspråkighet i förskolan – ett referens- och metodmaterial – Konkreta tips och berättelser om hur förskolor i Sverige jobbar med flerspråkighet. Har utgått men kan laddas ner:

http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2075.pdf%3Fk%3D2075

Flera språk i förskolan – teori och praktik – Skolverket beskriver begrepp och förhållanden som har med flerspråkighet i förskolan att göra.

http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf3036.pdf%3Fk%3D3036

Greppa språket - Ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet – En av skolverket utgiven bok om flerspråkighet. Exempler är många och hämtade från skolan men läsvärd även för förskolan.

http://www.lh.umu.se/digitalAssets/82/82559_greppa-sprket-pdf.pdf

REFERENSLITTERATUR

Baker, Colin (1996) *Foundations of bilingual education and bilingualis*, Clevedon: Multilingual Matters Ltd

Gibbons, P. (2006). *Stärk språket stärk lärandet språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Hallgren & Fallgren, Studieförlag AB, Uppsala.

Lpfö 98, *Läroplan för förskolan, reviderad 2016*, Stockholm: Skolverket och Fritzes AB

Vygotskij, Lev Semenovic (2001/1999), *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.

Wells Gordon (1981), *Learning through interaction*, Cambridge University press

Veli Toumela, föreläsning 2010-02-10: "Att få en syl i vädret" riktat till förskolepersonal, framfört våren 2005 i Stockholm.